

București, 2 aprilie 2020

Scoala de acasă – o provocare nouă pentru elevi și o oportunitate pentru profesorii noștri

Rezultate preliminare de cercetare

Peste 6.000 de cadre didactice au participat la cercetarea evaluativă privind practicile didactice și dificultățile în desfășurarea activităților cu elevii în această perioadă. Cu un eșantion reprezentativ, investigația relevă măsurile de sprijin necesare și pot constitui baza pentru decizii la nivel local și din partea Ministerului Educației. În condițiile în care lucrează mai mult decât de obicei pentru a compensa inconveniente inerente transpunerii într-un cadru nou a activităților didactice, profesorii regândesc situațiile de învățare și pun mai mult accent pe calitativ, pe progres școlar autentic și pe interacțiunea și implicarea elevilor. Astfel, majoritatea profesorilor resping varianta repetării anului școlar și varianta recuperării prin restructurarea anului școlar viitor, optând pentru păstrarea structurii actuale a anului școlar în curs, cu reproiectări ale curriculumului și evaluărilor pentru clasele a VIII-a și a XII-a (42%) sau prelungirea cu 2-4 săptămâni a anului școlar în curs (44%).

Pentru a contura măsuri adecvate de sprijin pentru profesori, o echipă de cercetători și cadre didactice de la Universitatea din București- DFP, Universitatea Alexandru Ioan Cuza- DPPD, Universitatea de Vest- DPPD și Institutul de Științe ale Educației au realizat o cercetare evaluativă privind practicile didactice și dificultățile în desfășurarea activităților cu elevii.

O parte din activitatea didactică uzuală (față-în-față) nu se poate face online/ la distanță, având astfel un impact negativ asupra învățării temeinice. Profesorii semnalează disfuncții în ceea ce privește următoarele activități de suport pentru învățare: comunicare autentică și relaționare umană (65%), sprijin personalizat pentru elevii cu nevoi speciale de învățare (64%), monitorizarea ritmului învățării (52%), feedback pentru corectarea promptă sau pentru confirmarea achizițiilor (45%), explicații pentru înțelegerea conceptelor, relațiilor, fenomenelor (45%), consiliere individuală (36%).

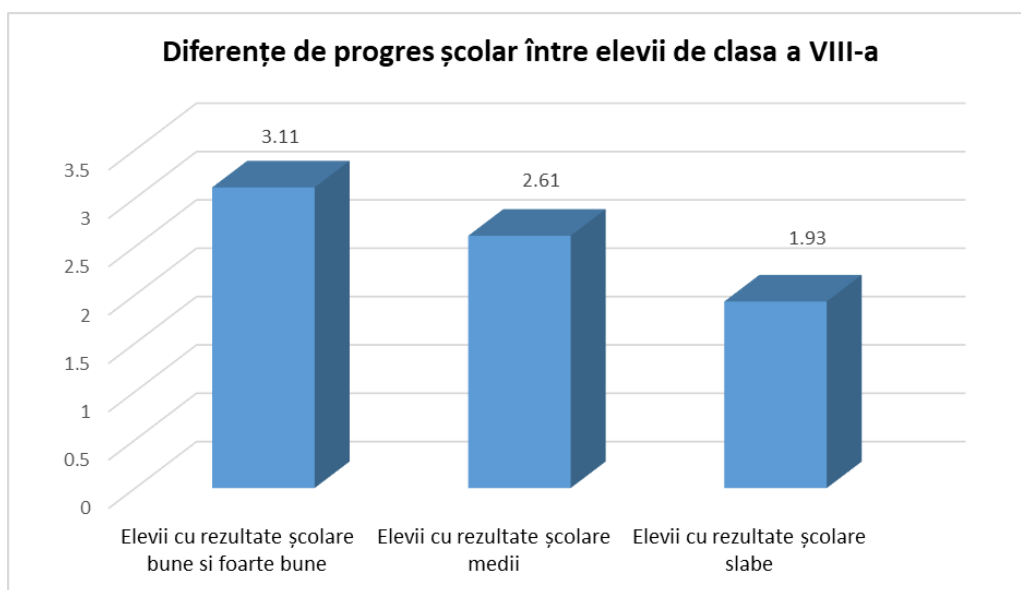
Pentru a susține activități de învățare la distanță, profesorii și elevii folosesc cel mai frecvent aplicații simple pentru comunicare cu clasa și individuală (cu fiecare elev) precum Whatsapp sau Messenger (91% - medie de 3,66 pe o scală de 4) sau chiar apeluri telefonice (83% - medie de 3,34). Pe locurile următoare se situează: utilizarea resurselor educaționale deschise și conținutului digital, cum ar fi situri cu informații și ilustrații, biblioteci online, simulări, soft educațional, laboratoare virtuale, muzee virtuale, Digitaliada, LearningApps etc. (medie de 2,82), apoi platformele specializate de elearning (2,6) și aplicațiile pentru apeluri video/ videoconferințe precum Webex, Zoom, Meet, Teams (2,48).

„Orice proiect de educație la distanță este, de bună seamă, un demers pedagogic ce presupune redimensionări de conținut și de strategie comunicatională”, afirmă prof. univ. dr. Constantin Cucoș, director al Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. „Profesorii noștri sunt, într-o bună măsură, pregătiți să facă față acestei provocări și să compenseze inconvenientul și deficiențele instrumentelor digitale disponibile prin creativitate

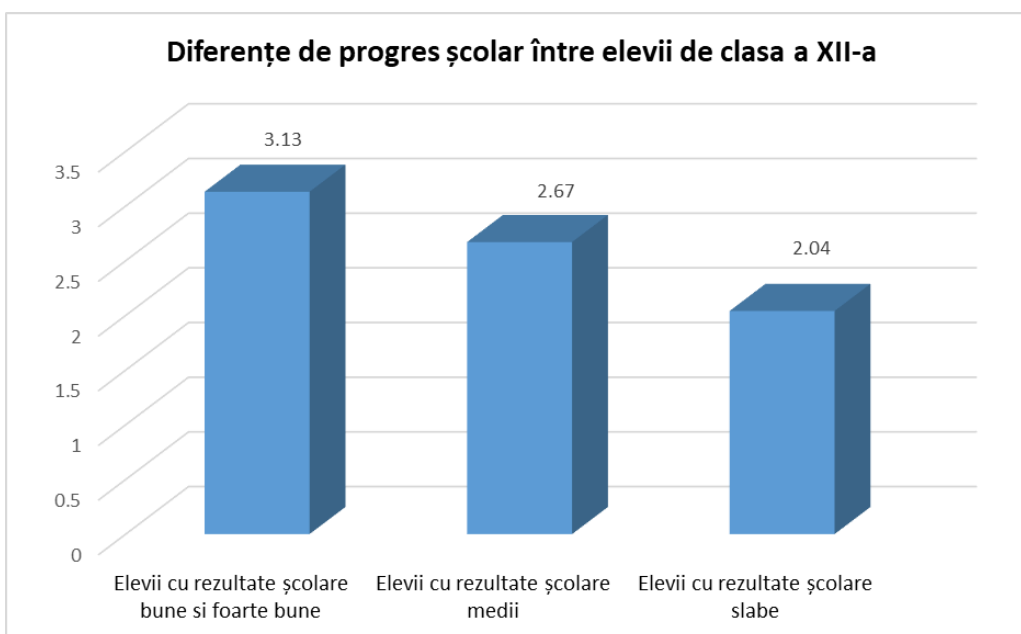
didactică, proiectare minuțioasă, instruire personalizată. Oricum, vorbim despre un compromis și o încercare de a face tot posibilul într-un context de educație atipic și incomod, mai ales pentru clasele mici.”

Un procent de 77% dintre elevii cu rezultate bune și foarte bune reușesc să parcurgă curriculumul de trunchi comun conform planificărilor preexistente. Mult diferit stau lucrurile cu elevii cu rezultate slabe, care, în opinia profesorilor, reușesc doar în proporție de 50% să țină pasul.

2223 de cadrele didactice care au ore la clasa terminală a ciclului gimnazial remarcă aceeași diferență între elevi. Copiii de clasa a VIII-a care au de obicei rezultate școlare slabe acumulează în această perioadă lacune într-o măsură semnificativ mai mare decât colegii lor, cu o medie de 1,93, față de media de 3,11 indicată pentru elevii buni (pe o scală de 4).

În ce privește clasa a XII-a, elevii celor 1603 cadre didactice cuprinse în eșantion se poziționează și ei diferit în grupuri de nivel, prin raportare la curriculumul prescris, necesitând în perioada următoare o mai mare atenție și o instruire personalizată.

Printre dificultățile în a realiza activități didactice la distanță, cadrele didactice semnalează, în ordine: lipsa instrumentelor pentru gestionarea clasei, pentru feedback și evaluare (64%), dificultăți de ordin tehnic - platforme care trebuie instalate, care nu funcționează (62%), lipsa suportului pedagogic pentru realizarea de activități de învățare suficient de eficiente și/ sau atractive pentru toți elevii: (58%), lipsa instrumentelor potrivite pentru predare-învățare-evaluare la disciplina lor (57%), lipsa conținutului educațional (resurse digitale) în domeniul disciplinei (57%), lipsa unui computer suficient de performant (56%) și lipsa timpului necesar pentru înțelegerea și utilizarea adecvată a instrumentelor și resurselor digitale (54%).

Pe de altă parte, dificultățile elevilor constituie impedimente serioase pentru învățare: dificultăți tehnice - conectare complicată pe anumite platforme, restricții de acces, limitări de browser, instalări de programe suplimentare (73%), lipsa obișnuinței de a învăța cu ajutorul noilor tehnologii (71%), nivelul insuficient al competențelor digitale (68%), lipsa unui computer/ tabletă/ telefon smart (65%), lipsa unui program bine structurat, determinând sincope în învățare (65%), lipsa controlului și monitorizării constante a activității lor (65%), acces limitat la Internet (64%), lipsa suportului/ lipsa de interes/ interdicții din partea adulților (59%).

Prof.univ.dr. Ovidiu Pânișoară, director al Departamentului pentru Formarea Profesorilor de la Universitatea din București, relevă punctul central al unei strategii eficiente pentru succesul abordării lecțiilor la distanță: *„Motivația cadrelor didactice de a proiecta și a desfășura activități de învățare semnificative, atractive, precum și motivația elevilor pentru învățare sunt esențiale în acest context, ca, de altminteri, și în cazul educației în sala de clasă. Diferența este că acum feedbackul elevilor este mai dificil de obținut, iar dificultățile tehnice constituie câteodată un impediment serios. Însă cadrele didactice care au cultivat mereu dorința de cunoaștere și motivația intrinsecă reușesc și acum să aibă rezultate bune.”*

Cadrele didactice participante la investigație sunt deopotrivă din mediul rural și din mediul urban, distribuiți proporțional pe niveluri de învățământ. Nivelul de utilizare a tehnologiei este mediu pentru 53% dintre aceștia. Doar 4% se declară începători în utilizarea instrumentelor și resurselor digitale. Oricum, în această perioadă, pentru ședințe și discuții cu colegi cadre didactice, sunt nevoiți să utilizeze grupuri de discuții asincrone, cum ar fi Whatsapp (94%), apel telefonic (75%), email (72%) și videoconferințe prin Zoom, Webex, Skype, Meet etc. (58%). Iar pentru managementul claselor și al activităților de învățare, aproape trei sferturi utilizează platforme de elearning precum Google classroom (68%), Moodle (3%), Edmodo (3%), Easyclass (2%).

„Experiențele tuturor țărilor avansate arată că cele mai eficiente politici educaționale și mecanisme de suport sunt cele care iau în considerare cercetarea, iar deciziile bazate pe dovezi și pe consultarea tuturor actorilor implicați sunt cele care funcționează într-adevăr. Investigația noastră arată că profesorii și elevii au nevoie de sprijin diferențiat pentru a performa în situația atipică actuală. Nu ne referim aici doar la sprijin de ordin tehnic, ci pedagogic. Aproximativ 37% – însemnând peste 2400 de cadre didactice din eșantionul studiului nostru – au pus nevoia de sprijin pedagogic în prim plan în aceste momente. Indiferent că educația se face la distanță sau nu, în esență rămâne un act pedagogic, și colegii ne-au semnalat explicit acest aspect. Cercetarea noastră este proiectată pentru a ajuta Ministerul Educației și ISJ-urile să ia măsuri adecvate și ne oferim să continuăm demersurile colaborative.”, conchide conf. univ. dr. Marian Ilie, director al Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea de Vest din Timișoara.

În această perioadă de suspendare a cursurilor față-în-față, cadrele didactice declară că au primit îndrumare predominant de la: directorul școlii (35%), MEC și instituții ale MEC - ISJ/ ISMB, CCD,

CJRAE, ISE (25%), colegi cadre didactice (23%), colegi de informatică (9%), ONG-uri și companii private (4%), părinți (2%) și elevi (2%).

Cele mai semnificative experiențe și inițiative de sprijin pentru profesori sunt, în ordine: propriile încercări anterioare de introducere a TIC în activități didactice (82%), diverse tutoriale găsite online (78%), grupurile de suport colegial precum grupuri ale profesorilor de pe Facebook (77%), programele de formare în domeniul TIC desfășurate prin CCD-uri (60%), portalul deschis de Ministerul Educației pe digital.educred.ro (60%), ideile de activități cu suport digital de pe digitaledu.ro (59%), atelierele CRED desfășurate prin videoconferință (57%), resursele educaționale deschise colectate de inspectoratele școlare în ultimii trei ani (56%), programele de formare în domeniul TIC desfășurate de ONG-uri/ companii (50%), platforma eTwinning (47%).

Dr. Olimpius Istrate, conferențiar la Universitatea din București, ne spune: *„În România, aveam deja în derulare un proiect național de inovare curriculară și educație deschisă, proiectul «CRED», dedicat profesorilor din ciclul primar și gimnaziu. Expertiza acumulată în acest proiect și resursele disponibile au fost utilizate pentru un răspuns relativ rapid, care însă trebuie acum nuanțat și extins pe mai multe paliere. Copiii noștri au nevoie de sprijin, în această perioadă, iar noi – cadrele didactice și părinții – avem nevoie de ajutorul concertat al specialiștilor și al guvernanților pentru a compensa educația «convențională» și pentru a face educație intelectuală, socială, emoțională în cadre noi, în care trebuie să colaborăm și să învățăm noi înșine.»*

Membrii colectivului de cercetare sunt cadre didactice universitare și cercetători cu preocupări constante pentru inovare în educație prin utilizarea resurselor și instrumentelor digitale: cerc.pr.I, dr. Petre Botnariuc (ISE), prof.univ.dr. Constantin Cucuș (UAIC), conf.univ.dr. Marian Ilie (UVT), drd. Daniel Iancu (UVT), conf.univ.dr. Olimpius Istrate (UniBuc), conf.univ.dr. Adrian Labăr (UAIC), prof.univ.dr. Ovidiu Pânișoară (UniBuc), Doru Ștefănescu (UniBuc/ proiectul CRED), cerc.pr.I, dr. Simona Velea (ISE).

Pentru cercetare, au fost luate în calcul 6.436 de chestionare completate online de cadre didactice din învățământul preuniversitar, în perioada 25-31 martie. Un raport complet, cu interpretări, corelații și analize statistice, va fi finalizat la începutul săptămânii viitoare.